

3

SEGURETAT SOCIAL

RESUM

La contribució que les prestacions de seguretat social realitzen a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans es pot apreciar si es té en compte que el pressupost executat per l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) el 2019 en prestacions de la seguretat social va ascendir a 2.563.771.929 euros, és a dir, un 6,14 % més que els 2.415.417.068 euros del 2018.

D'aquests imports, 2.325.556.328,57 euros ho van ser en concepte de pensions inicials més revaloritzacions (de naturalesa contributiva); 105.937.661,47 euros, per complements de mínims de les pensions (de naturalesa no contributiva), i 132.277.939 euros, corresponents a subsidis i altres prestacions, indemnitzacions, recàrrecs de prestacions, etc.

L'Institut Social de la Marina (ISM) el 2019 va abonar 40.631.782,03 euros en pensions, i 38.788.460,78 euros van correspondre a les pensions contributives en sentit estricte, i 1.105.268,31 euros, a complements de mínims.

Les prestacions per atur totalitzaren 638.936.651 euros, amb un increment del 12,93 % respecte de l'import de 2018 que va ser de 565.772.245 euros.

Més de 315.242 persones són beneficiàries a la nostra comunitat autònoma d'alguna de les pensions o subsidis o altres prestacions de la Seguretat Social o prestacions per desocupació, o no contributives, i es van destinar 296,9 milions d'euros el desembre de 2019 al pagament mensual d'aquestes, un 6,2 % més que el desembre de l'any anterior.

La recaptació de quotes de la Seguretat Social durant el 2019, segons les dades del tancament provisional de l'exercici, ha assolit els 2.545.054.951 euros. S'han recaptat 2.089.868.087,34 euros en el règim general, 249.606.650,32 euros en el d'autònoms; 11.049.079,22 euros en el règim de la mar; 10.954,30 euros en la mineria del carbó; 2.831,83 euros dels empleats de la llar; 1.604.794,63 euros d'accidents de treball i malalties professionals, i 192.908.873,44 euros (cotitzacions per desocupats i bonificacions per foment de l'ocupació). (Vegeu el quadre IIIA-3.1.)

A les Illes Balears el 2019 va haver-hi una mitjana mensual de 511.291 treballadors d'alta en la Seguretat Social; la mitjana anual de pensions va ser de 191.388, i la de pensionistes, 170.148. Això situa la ràtio de treballadors/pensions en 2,72, i la de treballadors/pensionistes, en 3.

3.1.

INTRODUCCIÓ

Les prestacions de l'INSS van arribar a 2.563.771.929,25 euros, fet que representa un increment del 6,14 % sobre els 2.415.417.068,68 abonats l'any 2018. (Vegeu el quadre IIIA-3.2.)

El pagament de prestacions de l'ISM el 2019 és de 40.631.782,03 euros. (Vegeu el quadre IIIA-3.3.)

Les prestacions per atur totalitzen 638.936.651 euros, amb un increment del 12,93 % respecte del 2018. (Vegeu el quadre IIIA.3.4.)

3.2.

LA DESPESA EN PENSIONS CONTRIBUTIVES DE LA SEGURETAT SOCIAL

El 2019 l'INSS va abonar 2.431.493.990,04 euros en concepte de pensions de seguretat social, dels quals 2.325.556.328,57 euros van correspondre a les pensions contributives en sentit estRICTE, i 105.837.661,47, als complements de mínims que són de naturalesa no contributiva. (Vegeu el quadre IIIA-3.2.)

La despesa distribuïda per classe de pensió és el següent: 1.724.290.986,86 euros per pensions de jubilació, més 69.623.991,80 de complements de mínims; 359.339.399,55 per pensions de viduitat, més 28.951.809,87 de comple-

ments de mínims; 214.775.305,34 euros a pensions d'incapacitat permanent, més 3.576.551,65 de complements de mínims; 26.923.603,06 per pensions d'orfandat, més 3.663.949,31 de complement de mínims, i 829.339,91 per pensions en favor de familiars, més 121.358,84 de mínims. (Vegeu el quadre IIIA-3.2.)

El 2019 l'ISM va abonar 40.631.782,03 euros en pensions, dels quals 38.788.460,78 euros van correspondre a les pensions contributives en sentit estRICTE i 1.105.268,31 euros a complements de mínims. (Vegeu el quadre IIIA-3.3.)

L'1 de desembre de 2019 estaven en vigor en Illes Balears 194.181 pensions, l'1,96 % de les 9.801.379 existents a l'àmbit nacional. En relació amb l'any anterior en aquesta comunitat autònoma hi ha 3.433 pensions més, la qual cosa suposa una variació interanual de l'1,44 %, un creixement superior a l'1,07 % de l'àmbit estatal. (Vegeu el quadre IIIA-3.5.)

En canvi, el 31 de desembre hi ha 194.360 pensions i la variació interanual arriba a l'1,81 % en el nombre de pensions. La nòmina mensual de les pensions d'aquest mes, 179.462.207 euros, suposa un creixement interanual del 5,44 %, i la pensió mitjana se situava en 923,35 euros, amb un creixement interanual del 3,57 %. Cal ressaltar que el 78,28 % de l'import de la nòmina correspon a l'import inicial de les pensions i que el 21,72 % restant és degut a les revaloracions, complements de mínims o altres complements. (Vegeu el quadre IIIA-3.6.)

En el creixement de les pensions, a més de les revaloritzacions, hi influeix l'efecte de substitució de les pensions que són baixa —normalment més antigues i de quantia més baixa— per pensions noves que són alta i que, generalment, són de quantia més elevada. En aquest sentit, és important ressenyar que el valor mitjà de les 12.027 pensions noves reconegudes a les Illes Balears el 2019 és de 1.013,91 euros mensuals, mentre que el valor mitjà de les 8.254 pensions que van ser baixa era de 798,99 euros. (Vegeu el quadre IIIA-3.7.)

Quant a l'import de la pensió mitjana de les 7.129 altes de pensions de jubilació reconegudes el 2019, va ascendir a 1.203 euros, mentre a la mitjana de les 5.081 baixes de pensió de jubilació produïdes aquest any va ser de 914,99 euros. (Vegeu el quadre IIIA-3.7.)

3.2.1. ANÀLISI COMPARATIVA DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES PER COMUNITATS AUTÒNOMES, PER PROVÍNCIES, PER ILLES I PER MUNICIPIS DE LES ILLES BALEARS

Des del punt de vista socioeconòmic l'import de la pensió mitjana és una dada estadística rellevant, igual que les comparatives entre comunitats autònomes, províncies, etc. La pensió mitjana del conjunt de les pensions en vigor a 1 de desembre de 2019 a les Illes Balears va aconseguir els 921,67 euros i, igual que succeeix amb les pensions mitjanes de deu comunitats autònomes i les pensions mitjanes de 37 províncies —a més de Melilla—, estan per sota de la pensió mitjana del conjunt nacional, que es va situar en 995,76 euros. En

efecte, de les 17 comunitats autònomes i dues ciutats amb estatut d'autonomia (Ceuta i Melilla), només set comunitats autònomes i Ceuta, i només 13 províncies, la majoria de les quals són del nord de la Península, tenen un import mitjà superior a la pensió mitjana nacional. (Vegeu el quadre IIIA-3.8.)

Si la comparació s'efectua amb la pensió mitjana de les diferents comunitats autònomes, s'observa que la pensió mínima de les Illes Balears és més alta que la pensió mitjana de set comunitats autònomes i més alta que la de 24 províncies, alguna de les quals correspon a províncies que formen part de comunitats autònomes amb una pensió mitjana superior a la d'aquesta comunitat autònoma.

Per tant, a la comparació per províncies, la pensió mitjana de les Illes Balears se situa clarament en una posició intermèdia en el conjunt nacional. (Vegeu el quadre IIIA-3.8.)

Les 194.360 pensions de desembre de 2019 distribuïdes per illes, amb els imports corresponents a la nòmina d'aquest mes llancen els següents resultats: a Mallorca, 155.214 pensions per un import global de 146.472.190 euros; a Menorca, 15.357, amb un import global de 14.207.743 euros; a Eivissa es perceben 18.750 pensions, que generen una nòmina mensual de 16.715.105,96 euros; a Formentera, 1.080 pensions en la nòmina de desembre per un import global de 829.753 euros.

D'altra banda, 3.959 pensions, que sumen entre totes 1.237.419 euros, d'aquesta comunitat autònoma no estan

incloses en la distribució per illes, ja que en la majoria dels casos són pensions que s'abonen a l'estranger o, en alguns supòsits, en altres comunitats autònomes. (Vegeu el quadre IIIA-3.9.)

Els perceptors de les 189.546 pensions abonades per l'INSS l'octubre de 2019 agrupats per municipis (no s'inclouen per tant les corresponents al règim de la mar, gestionades per l'ISM) s'han reflectit al quadre (Vegeu el quadre IIIA-3.10.)

3.2.2. ANÀLISI DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES SEGONS LA CLASSE, EL GÈNERE, EL GRUP D'EDAT, EL RÈGIM I PER TRAMS DE QUANTIA

De les 194.360 pensions abonades per l'INSS a 31 de desembre de 2019, 104.782 corresponen a dones, amb un import mitjà de la pensió de 753,39 euros, i 89.578 euros, a homes, amb un import mitjà de 1.122,15 euros.

La mitjana de les 71.964 pensions de jubilació d'homes es va situar en 1.218,81 euros, 54.183 percebudes per dones, en 835,16 euros. Quant a la viduïtat, la perceben 4.391 homes, amb un valor mitjà de 499,21 euros, i 40.260 dones, amb import mitjà de 658,28 euros. (Vegeu el quadre IIIA-3.11.)

El 31 de desembre de 2019, en el conjunt del sistema de seguretat social a les Illes Balears estaven reconegudes 191.388 pensions, que eren percebudes per 170.148 pensionistes, fet que situa la ràtio de pensions per pensionista en 1,125. El major nivell de concurrència de pensions

es produeix en relació amb la viduïtat, en la qual es comptabilitzen 44.508 pensions i 25.969 pensionistes, 1.376 homes i 24.593 dones. Hi ha 18.539 pensionistes de viduïtat, és a dir, el 40,73 %, que perceben una altra pensió de quantia més elevada que la viduïtat, jubilació en la majoria dels casos.

La diferenciació entre nombre de pensions i nombre de pensionistes adquireix, amb relació a les pensions de viduïtat, la seva màxima rellevància, perquè per evitar el doble còmput, quan un pensionista percep dues o més pensions a efectes estadístics es computa una sola vegada i sota les característiques de la pensió principal que perceben. (Vegeu el quadre IIIA-3.12.)

La distribució per règims de les pensions percebudes mostra que la pensió mitjana més elevada és la del règim general, a 1.029 euros; seguida del règim especial de la mar, amb 1.080 euros; la de contingències professionals, amb 988 euros; mentre que en el règim d'autònoms l'import mitjà de les pensions se situa en 648,87 euros. (Vegeu el quadre IIIA-3.13.)

Per trams de quantia, el més nombrós és el de les pensions de quanties compreses entre 650,1 i 700 euros, amb 20.691 pensions, seguit del tram immediatament anterior, de 600,1 a 650 euros, que comptabilitza 17.920 pensions. La diferenciació entre el nombre de pensions i el de pensionistes és rellevant, perquè a causa de la concurrència de pensions estadísticament hi ha 21.240 pensions més que pensionistes. (Vegeu el quadre IIIA-3.14.)

Per grups d'edat, els trams que concentren més pensions són el de 65-69 anys, dels quals n'hi ha 38.854 amb un import mitjà de 1.139,62 euros, i el de 70-74 anys, amb 37.856 persones que obtenen una pensió mitjana de 1.033,73 euros. D'aquestes 76.610 pensions, 66.613 corresponen a jubilació i 10.033 a la viduïtat. En la viduïtat, el tram dels 80 a 84 anys és el que concentra el nombre més alt de perceptors: 14.322. En la incapacitat permanent, els trams significatius arriben només fins als 65 anys, perquè estadísticament les incapacitats permanents es reflecteixen com a pensions de jubilació procedents d'incapacitat quan els seus beneficiaris compleixen l'edat de 65 anys.

3.2.3. ANÀLISI DELS SUBSIDIS I ALTRES PRESTACIONS

El 2019 l'INSS va abonar 132.277.939 euros en concepte de subsidis i altres prestacions diferents de les pensions contributives i els complements de mínims. (Vegeu el quadre IIIA-3.2.)

L'ISM, per la seva banda, i en relació amb el règim de treballadors de la mar va abonar el 2019 un total de 737.400,41 euros en concepte de subsidis d'incapacitat temporal (IT) i altres prestacions. (Vegeu el quadre IIIA-3.3.)

En concepte d'incapacitat temporal, l'INSS va abonar 45.581.207,84 euros, dels quals 10.307.057,8 van ser per pagament directe, i la resta, per pagament delegat o per col·laboració d'empreses.

La major part de la despesa que es genera en IT correspon a les mútues col·laboradores de la Seguretat Social (MCSS), si bé no s'inclouen en aquesta memòria perquè encara no han estat publicades. Entre contingències comunes i professionals, el 2019 les MCSS van tenir 151.813 processos d'incapacitat temporal en alta, que van generar un total de 5.500.936 dies de baixa. (Vegeu el quadre IIIA-3.16.)

El 2019 va haver-hi una mitjana mensual de 2.265 processos iniciats d'IT de contingències professionals, majoritàriament per les MCSS, la qual cosa suposa una incidència mitjana de 4,46 incapacitats temporals d'aquestes contingències per cada 1.000 treballadors, protegits amb 1.775 processos que romanien en vigor al final de l'exercici. (Vegeu el quadre IIIA-3.17.)

La despesa de 2019 en prestacions de naixement i cura del menor (NCM) que han substituït les de maternitat i paternitat a partir d'abril d'aquest any ha ascendit a 58,6 milions d'euros (Vegeu el quadre IIIA-3.2.)

En el primer trimestre de 2019 es van comptabilitzar 1.763 processos de maternitat (Vegeu el quadre IIIA-3.18.) i 1.808 de paternitat (Vegeu el quadre IIIA-3.19.)

D'abril a desembre de 2019 va haver-hi un total d'11.445 processos de prestacions per naixement i cura del menor, 5.007 percebudes pel primer progenitor i 6.438 pel segon progenitor. (Vegeu el quadre IIIA-3.20.)

L'import de les prestacions familiars per fill a càrrec va ascendir a 26.140.194 euros (Vegeu el quadre IIIA-3.2.)

Va haver-hi 2.953 beneficiaris que van percebre assignacions mensuals, per un total d'1.424.160 euros; per 2.998 fills a càrrec causants de la prestació de 18 o més anys; 1.794 amb un grau de discapacitat igual o superior al 65 % per un import de 709.706,40 euros, i 1.204, amb grau de minusvalidesa igual o superior al 75 %, per un import global de 714.453,60 euros. (Vegeu el quadre IIIA-3.21.)

Quant a l'assignació econòmica per fill o menor de 18 anys a càrrec sense discapacitat o amb una discapacitat igual o superior al 33 %, de pagament semestral, hi ha un abonament semestral en la nòmina de desembre de 2019 de 5.078.104,24, distribuïts en 11.493 beneficiaris o perceptors d'aquesta prestació, corresponents a 20.526 causants menors de 18 anys. D'altra banda, també es van abonar 431 prestacions familiars a famílies nombroses, a 88 famílies monoparentals i va haver-hi dues prestacions familiars per mares discapacitades. (Vegeu el quadre IIIA-3.21.)

El 2019 es van iniciar per les MCSS una mitjana mensual de 219,67 prestacions per risc per embaràs i per risc durant la lactància natural que van tenir una durada mitjana de 81,26 dies. (Vegeu el quadre IIIA-3.22.)

Les prestacions per cura de menors afectats per càncer o malaltia greu el 2019 van suposar una mitjana mensual de 120 processos iniciats, i al final de desembre, uns 200 processos en vigor. Els processos que van finalitzar havien tingut una durada mitjana de 431,61 dies i tots els processos iniciats i finalitzats corresponen a les MCSS. (Vegeu el quadre IIIA-3.23.)

3.3.

LES PRESTACIONS DE PROTECCIÓ PER L'ATUR I UNA APROXIMACIÓ A UN ENFOCAMENT INTEGRAT DE LA PROTECCIÓ SOCIAL PÚBLICA DE SEGURETAT SOCIAL

El desembre de 2019 hi havia un total de 89.420 beneficiaris de prestació per l'atur —per 79.217 de desembre de 2018— i l'import de la nòmina d'aquest mes ascendeix a 72.962.425 euros, que, sumant els 34.802.648 euros de cotitzacions, suposen un import total de la nòmina de desembre de 107.765.073 euros, fet que ha representat una despesa mitjana per beneficiari aquest mes de desembre de 1.205,16 euros.

La despesa total en el conjunt de 2019 ha estat de 638.936.651 euros, que en relació amb els 565.772.245 euros abonats el 2018 suposa un increment del 12,93 %. (Vegeu el quadre IIIA-3.4.)

Una aproximació a l'impacte redistributiu que representa la protecció social pública —centrat exclusivament en pensions contributives de la Seguretat Social, prestacions no contributives i desocupació (sense tenir en compte els subsidis abonats per les entitats gestores, ni les prestacions de les MCSS, ni les dels règims de funcionaris públics civils o militars, siguin drets passius, siguin les del mutualisme administratiu)— mostra que més de 315.242 beneficiaris, que constitueixen el 27,92 % de la població total de les Illes Balears van generar prestacions el desembre de 2019 per un import de més de 296,94 milions d'euros, amb una despesa mitjana per habitant de 263,04 euros. (Vegeu el quadre IIIA-3.24.)